

Gezondheidsbeleid in scholen: Rol van scholen, CLB's en PBD's en de bijdrage hierbij vanuit de Logo's, partnerorganisaties, organisaties met terreinwerking en enkele andere organisaties en diensten

Deze nota geeft de visie weer vanuit het preventieve gezondheidsbeleid:

Preventief gezondheidsbeleid op school:

- is een integraal beleid dat een mix van preventieve acties omvat. Het gaat om acties voor gezondheidsbevordering en ziektepreventie (m.i.v. vroegdetectie en -interventie en beschermende maatregelen). De mix aan interventies wordt gerealiseerd volgens de gezondheidsmatrix van de methodiek Gezonde school met vier types van preventiestrategieën: educatie, omgevingsinterventies, afspraken en regels, en zorg en begeleiding;
- wordt ontwikkeld d.m.v. een samenhangende en planmatige aanpak (vaststellen noden aan de hand van een omgevingsanalyse, bepalen van prioriteiten, plannen van acties, uitvoeren, evalueren, ...);
- wordt in eerste instantie gerealiseerd via driehoek school – CLB (Centra voor Leerlingenbegeleiding) – PBD (Pedagogische Begeleidingsdiensten). Dit gebeurt in samenwerking met en met ondersteuning door organisaties en diensten uit o.a. het gezondheids- en welzijnsbeleid.

De driehoek school – CLB - PBD

- School
  - o is verantwoordelijk voor het ontwikkelen en voeren van een beleid rond leerlingenbegeleiding naar alle leerlingen. Dit houdt een beleid in m.b.t. o.a. begeleidingsdomeinen preventieve gezondheidszorg en psychisch en sociaal functioneren (= erkenningsvoorwaarde, art 102 decreet LLB). Beide zijn, vanuit een holistische visie, nauw aan elkaar verbonden en maken deel uit van wat verder 'preventief gezondheidsbeleid' wordt genoemd.
  - o Gezondheidsbeleid door school = beleid preventieve gezondheidsbeleid + psychosociaal welzijn in fase 0 en fase 1 van het zorgcontinuüm
  - o het schoolteam voert de vier types van preventiestrategieën uit. De zorg en begeleiding door het schoolteam beperkt zich tot fase 0 en 1 van het zorgcontinuüm;
  - o een school maakt hiertoe gebruik van gevalideerde (preventie)methodieken, die o.a. door de partnerorganisaties worden aangeboden;
  - o een school wordt voor dit beleid ondersteund door PBD en CLB. De PBD wordt ingeschakeld naarmate het meer over generieke of beleidsmatige onderwerpen gaat, het CLB als het over meer specifieke of individuele (ook al worden die groepsmatig benaderd) onderwerpen gaat
- het CLB vervult een belangrijke opdracht binnen het gezondheidsbeleid van een school
  - o het CLB kan de school op vraag van de school of PBD ondersteunen met inhoudelijke expertise (cf. decreet LLB, artikel 102);

- CLB zijn erkend als organisaties met terreinwerking (preventiedecreet) en werken dus per definitie mee aan de uitvoering van het preventieve gezondheidsbeleid;
  - Staan in voor 'Zorg en begeleiding' als de basiszorg binnen de school ontoereikend is en ondersteunen de school bij haar zorgbeleid, (vb. matrix gezonde school). Dit omvat vroegdetectie en -interventie m.b.t. groei- en ontwikkeling, psycho-sociaal welbevinden en meer specifieke problemen zoals eetstoornissen, suïcide, seksuele gezondheid, pesten, middelengebruik etc. De systematische contacten zijn een belangrijk instrument bij deze taak, alsook de vraaggestuurde werking van het CLB;
  - Sensibiliseert en motiveert leerlingen en hun context over een leefstijl en opvoeding die de gezondheid en ontwikkeling bevordert.
  - het CLB staat op eigen initiatief of op vraag, via haar signaalfunctie, de school bij in het bepalen van prioriteiten en plannen van acties voor haar gezondheidsbeleid (cf. decreet LLB, artikel 5, 2^e lid);
  - het CLB staat op eigen initiatief of op vraag, via signaalfunctie en consultatieve leerlingenbegeleiding, de school bij in het realiseren van de leerlingenbegeleiding in functie van de noden (cf. decreet LLB, artikel 5, 2^e en 3^e lid);
  - het CLB vervult een draaischijffunctie als het eigen aanbod ontoereikend is (cfr. decreet leerlingenbegeleiding): op basis van een indicatiestelling van het CLB wordt een leerling doorverwezen naar een schoolextern aanbod (bijv. curatieve sector, integrale jeugdhulp);
  - de CLB maken voor het uitvoeren van hun taken gebruik van gevalideerde (preventie)methodieken (bijv. standaarden).
- PBD
- ondersteunen scholen bij het ontwikkelen van een beleid op leerlingenbegeleiding, dus ook het preventieve gezondheidsbeleid;
  - zij worden geacht in staat te zijn om scholen te helpen bij het ontwikkelen van een integraal gezondheidsbeleid en bij het toepassen van de kadermethodiek 'gezonde school' (o.a. het invullen van de gezondheidsmatrix) om tot een integraal gezondheidsbeleid te komen;
  - ondersteunen, waar nodig, de scholen bij de implementatie van de gevalideerde preventiemethodieken;
  - de PBD vervult een 'makelaarsfunctie' en leidt, waar nodig, scholen toe naar relevante partners (bijvoorbeeld CLB, preventiewerkers CGG).

Samenwerking met en ondersteuning door organisaties en diensten uit o.a. het gezondheids- en welzijnsbeleid

- Partnerorganisaties, de expertisecentra binnen het preventieve gezondheidsbeleid:
  - ontwikkelen preventiemethodieken volgens een vastgelegde leidraad en stellen de preventiemethodieken ter beschikking (bv. de kadermethodiek 'gezonde school', oog voor lekkers, ...);
  - waken erover dat preventiemethodieken voor scholen (bv. de kadermethodiek 'gezonde school', oog voor lekkers, ...) en voor CLB (bv. standaarden, draaiboeken) zo laagdrempelig mogelijk zijn en aangepast zijn aan de context, zodat scholen en CLB er, in principe, zelfstandig mee aan de slag kunnen;

- geven vormingen aan CLB en PBD over het preventief gezondheidsbeleid op school en de preventiemethodieken voor de scholen, opdat zij scholen deskundig kunnen begeleiden/ondersteunen bij het uitwerken en uitvoeren van hun gezondheidsbeleid;
  - geven vormingen aan CLB om zelf de preventiemethodieken die voor hen bedoeld zijn, te kunnen toepassen;
  - de taken van de partnerorganisaties worden bepaald via de jaarplannen goedgekeurd door het agentschap Zorg en Gezondheid;
  - opmerking: partnerorganisaties hebben niet de capaciteit om elke school/scholengemeenschap, CLB of PBD afzonderlijk te ondersteunen of te begeleiden.
- Logo's, de loco-regionale preventienetwerken binnen het preventieve gezondheidsbeleid:
- dissemineren, waar dit relevant is, binnen hun loco-regionale werking de preventiemethodieken naar scholen via school-overschrijdende (overleg)structuren. Welke dit zijn wordt afgesproken met de betrokkenen binnen het werkgebied van het Logo (vb. via PBD's, CLB's, (inter)gemeentelijk schooloverleg, ...);
  - de operationele doelstellingen van de Logo's worden jaarlijks bepaald door het agentschap en goedgekeurd door de minister bevoegd voor het gezondheidsbeleid;
  - opmerking: de Logo's hebben niet de capaciteit om elke school/scholengemeenschap, CLB of PBD afzonderlijk te ondersteunen of te begeleiden.
- Andere vormen van terreinwerk (niet limitatief):
- binnen het preventieve gezondheidsbeleid:
    - preventiewerkers binnen de CGG (centra voor geestelijke gezondheidszorg) voor preventie van middelengebruik en van suïcide: ondersteunen scholen voor het ontwikkelen van een preventief gezondheidsbeleid inzake middelen en suïcidepreventie als de school, niettegenstaande de ondersteuning door de PBD, daar nog nood aan heeft. Die ondersteuning is afhankelijk van voldoende engagement van de school;
    - Lokale preventiewerkingen (intergemeentelijke preventiewerkingen): dit beleidsinitiatief vanuit de Vlaamse overheid, met co-financiering vanuit de gemeenten, is nog in voorbereiding. Het zal o.a. de vroegere drugpunten omvatten. Het bepalen van hun rol t.a.v. onderwijs is nog in ontwikkeling en zal sterk afhangen van het beleid dat op (inter)gemeentelijk niveau wordt gevoerd.
    - nieuwe beheersovereenkomst in voorbereiding voor het ondersteunen van psychosociale vaardigheidstraining in het basisonderwijs en de preventie van middelengebruik in het secundair onderwijs (aanbod te betalen door de school);
    - Individuele zorgaanbieders binnen het preventieve gezondheidsbeleid: uitbreiding van het beleid hieromtrent is in voorbereiding, maar zal volgens de huidige verwachtingen niet verder uitgewerkt worden voor onderwijs omwille van de al bestaande ondersteuning van die setting door PBD en CLB. Wel worden de bestaande initiatieven m.b.t. tabak (bv. tabakologen/smartstop) verdergezet.
  - buiten het preventieve gezondheidsbeleid:

- curatieve sector: logopedisten, diëtisten, huisartsen, psychiaters, psychologen, kinderartsen...
- Integrale jeugdhulp: IROJ, CAW, Huizen van het Kind
- Divers aanbod: sprekers, leveranciers gezonde voeding, toneelstukken, initiatieven m.b.t. gezonde publieke ruimte ...